

szállást. Szeretetből kereste föl ismételten a fekete erdőben a kicsi niedermani fürdőt, mert rejtett bájjait épen úgy élvezte, mint a toskanai táj ragyogó szépségét. Járatos volt a szépirodalomban és költészetben, igazi érdelemmel vonzódott a lyrai szépség iránt. Ezzel kapcsolatos volt a zene iránti hajlama, melyet zenei képzettségű neje az ő művészetével mélyített. Az ő Mackowsky barátja nem könnyen nyilvánuló természetűnek mondja őt, de szerinte a firenzei napnyugvás bájjain nem egyszer nyílt meg belseje, ilyenkor lelke minden rejtett gazdagsága mutatkozott.

Izlése mindig a classikus tökély felé hajlott, ebben egészen Semper tanítványa volt. Barátja meleghangú életrajza végén fölveti a kérdést, vajjon a jeles írók közé lehet-e Fabriczyt sorolni? Szerinte még legjobban megírt műve az olasz renaissance mestereiről (1902.) sem tekinthető irodalmi remekműnek. Szelleme nem volt elég simulékony, keze nem járt elég könnyen és kifejezési képessége nem volt elég természetes, hogy jeles író lehessen. Mondatainak szerkezete nem elég áttekinthető, abban a hogy a gondolatait kifejezésre juttatta, nem bírta eléggé saját személyiségét érvényesíteni és hanghordásában nem volt rythmus. Volt érzéke mindezek iránt és magasra becsülte e tulajdonságokat, de érezte, hogy ő neki nem adattak meg a sors által és megadással viselte e hiányokat. Nem is akart az élő szó és írás mestere lenni, beérte azzal, hogy a szigorú tudomány szolgája legyen és egyébire nem is törekedett. Ebben ismerte föl életének legnemesebb föladatát és ez az erkölcsi nagysága. Egyéniségét ideig-óráig megóvjá az ismerősök és jóbarátok múltó emlékezése, a mit dolgozott a tudományra nézve elévülhetlen értékű. Bárki fog valamikor az eddig meg nem oldott föladat megoldásához, hogy az olasz renaissance szobrászatának, történetének megalakítsa, Fabriczy kutatásaiban meglegli a biztos alapköveket, melyekkel az épületet megalapozhatja. Azért az elhunyt jövője is ugyanolyan lesz mint a milyen volt az élete: a homályosságba borult munkásság. Hazánkban még kevesebben ismerték Fabriczyt, csupán a szakértők szűkebb körének volt róla tudomása. A hazai értelmiség csak azóta érdeklődött iránta, a mióta vagyonát hazai közczélra szánta. Úgy véljük, hogy Fabriczyben a hazafi nemes érzése érvényesült, midőn ez alapítványával mintegy jóvátenni kívánta, hogy nem hazájának szentelte élete munkásságát. És alapítványából azt a másik szándékot is véljük kiolvasni, hogy másoknak kívánt a jövőben módot adni arra, a mit ő meg nem cselekedett, bár módjában lett volna, arra, hogy a hazai műtörténetet megalapozzák és talán föl is építsék. Így ez alapítvány ismertté teszi majd nevét és szellemei utódaiban meg fogja őrizni az ő emlékét.

x. y.

AZ ORSZÁGOS RÉGÉSZETI ÉS EMBERTANI TÁRSULAT 1910.

évi október hó 29-én tartotta rendes havi ülését az Akadémia üléstermében br. Forster Gyula elnöklete alatt, a betegeskedő társulati titkárt dr. Márton Lajos helyettesítette. Dr. Kadič Ottokár «A Szeleta barlang» mint kőkori lakóhely című előadásában, a mely egész terjedelmében meg fog jelenni e folyóiratban, a következő pontokban foglalta össze a kutatás eddigi eredményét. 1. A Szeleta barlang kitöltése stratigraphiai szempontból két rétegcsó-

portra osztható, egy felső, átlag 0·5 m. vastag fiatalabb alluviális és egy több méter vastag diluviális rétegcsoporthoz. 2. Az alluviális rétegcsoporthoz fekete agyagból, illetőleg humusból és guánóból áll, a diluviális réteget szürkés, vöröses és barnás barlangi agyag és mészkőtörmelék képviseli. 3. Az alluviális üledékekben recens emlősfajta találtatott, a diluviális rétegsorozatot ellenben barlangi ősmamfauna jellemzi, a mely főképen barlangi medve, elvétve barlangi hiéna, oroszlán és farkas maradványaiból áll. 4. Az alluviális rétegekben neolithkori, a diluviális rétegsorozatban pedig palaeolithkori kultúra emlékeit észlelte. 5. A neolithkori kultúrát tűzhelyek, csiszolt és vagdalt kőeszközök, csontszerszámok, cserépedény-töredékek és egy emberi állkapocs töredéke képviselik, a palaeolithkori ősmamfauna jelentését ellenben csupán tűzhelyek és durván megmunkált kőeszközök bizonyítják. 6. A palaeolithkori kőeszközök állománya alaktalan szilánkokból és célzatatosan kikészített kőeszközökből, úgymint degenerált szakóczákból és művésziesen megmunkált babérlevélalakú hegyekből áll. E kőeszközök az aurignacien és a solutréenkorú kultúrfokot képviselik.

Kadič előadása után Nagy Géza értekezett a «Magyar nyergekről». A nyereg keletkezését a Krisztus születését megelőző legutolsó századokba teszi. Valószínűleg a parthusoknál keletkezett az s tőlük terjedt el a szomszédos nomádoknál, a parthus uralom körébe eső magyar-ugor és török-tatár népeknél. A rómaiaknál Kr. u. tűnik föl a favázás nagy kárával ellátott nyereg; legrégebb emléke egy állítólag Nero idejéből sírkövön látható, a melyet a celeiai ala Noricorum egyik lovasának emlékeztetére állítottak; Pannonia területéről az óbudai Victoria téglagyári s a dunapentelei Lentinus-sírkövön ábrázolt felnyergelt lovat ismerjük. A legrégebb nyergek alacsony hátúak voltak előrehajló magasabb orral. Ilyen lehetett a honfoglalóké is, mely állandóan megmaradt nálunk, de a mellett elterjedt a nyugati népeknél kifejtett magas támlájú karosszékforma kényelmes nyereg is. Az 1432-ben nálunk járt Bertrandon de la Broquière francia lovag alacsony hátúaknak mondja a magyar torna-nyergeket. Ezek közé tartozhatnak a 20—22 példányban ismert elefántcsontnyergek, melyeket minden valószínűség szerint Zsigmond császár és király készíttetett legnagyobb részt német mesterekkel, de magyar módra. Három nyugati típusú példány kivételével; mindezeket jellemzi az előrehajló magas orr és hátrafelé dülő, szívalakban kivágott kettős karajú alacsony hát; e forma legrégebb emléke a Kolozsvári Márton és György által készített prágai Szent György szobron fordul elő. A kun vagy füredi nyereg ennek a típusnak az idomát őrizte meg azzal a különbséggel, hogy háta nem kettős karajú; többnyire csonttal volt kirakva s igen sokszor festve is, a minek nyoma az elefántcsontnyergeken is megállapítható. A XVIII. században tatár nyeregnek is nevezték.

E könnyű nyeregtípussal szemben volt egy nehezebb, melyet alacsony és keskeny orr s a rézsztosan hátradülő félkör alakú széles kápa jellemez; ide tartozik Kemény János fejedelem nyerge a N. Múzeumban s I. Miksa császára a bécsi udvari gyűjteményben. A török időkben gyakran emlegetik leltáraink a török, vagy a portai módra való és a Kármán-nyergeket, amannak orra, mint háta is magasan fölfelé állt és fokozatosan keskenyedett; rokon vele az arab nyereg. A Kármán, vagy karamaniai a perzsa-turkesztáni nyereg